

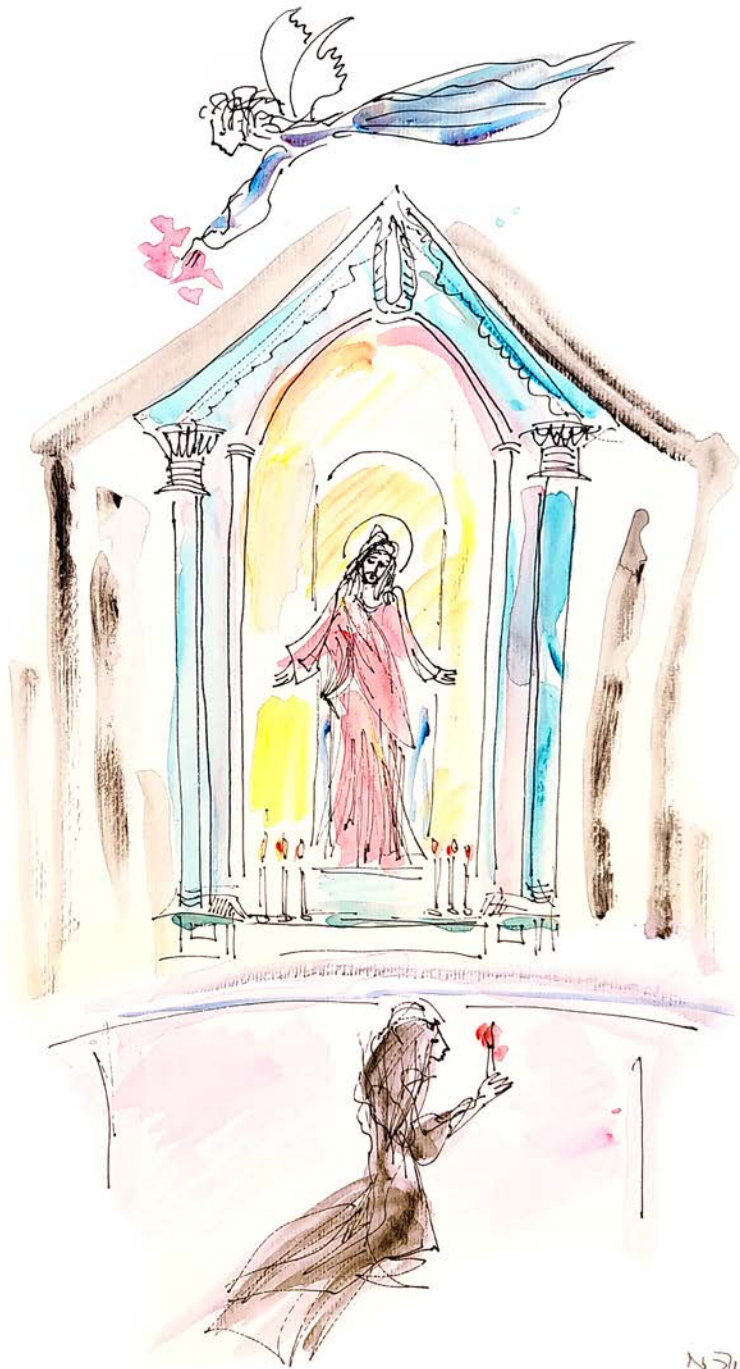
Stjepan Šešelj

**PJESME
izabrane**

**Ilustracije
Nada Žiljak**

Zagreb
2023.

**ŠKRAPA
OČINA
DULO**

ME N

ŽENA U CRNU

Žena u crnu
Mom oltaru dohodi
Žižak užgati
Plam na dlanu
Osja
Crn zjâp tuge njezine

(Škrapa)

A LOJANICA

A
Lojanica svijeća
Zadnju otkapat će
Kap
I
Ostat ćemo
Kao vazda
S mrklinom pod muškom mišicom

(Škrapa)

ŠKRAPA

Škrapa
U kamenu što bode
Tri spužića
Mušice
I put sunca nestajanje vode
Sparina je
I netko
Kao
Iza golih brda zove

(Škrapa)

OCU U SPOMEN

ocu u spomen

U prvom plaču
Tek
Smrt se glasa

(Očina)

UTJEČUĆ SE

Utječuć se
Vječno
Traje naša jedanaesta postaja

(Očina)

RIJEČ

Riječ
U muk
Šutnja
U beskraj nam dopire

(Dulo)

LAŽ

Laž
U početku bijaše
Laž
Dok unedogled bijel širio se snijeg
Trojke
za sobom
Krvav
ostavljaju
Trag

(Dulo)

TO STRAŠNO JE I ČUTI

To strašno je i čuti, kažu mi,
kad velim ja, sin tvoj prvorođeni:

Moj otac Miljenko

Milan moj otac jedini

Na vrijeme umro je

U dvadeset i trećoj godini

1948. na 27. prosinca

U glavnom nam gradu Zagrebu.

I, ako li ponovim, kažu mi,

da pravo, da zakon imaju,

štitit tvoje djelo i ime,

i da bolje je da ušutim.

A ja svejedno ponavljam:

Moj otac Miljenko

Milan moj otac jedini

...

Maleni moj

Samo ti i ja znademo kako

Na sve danas

Ti gledaš drugim očima

(Dulo)

TU

Tu

Slavuj
Gnijezdo
Ne svija

Pjesma
Ne pjeva

Čuti ne ćeš
Ljudskoga
Do krika

Ako
I ti
Zanijemiš

(Dulo)

AZ

ሐ

ወወ ጸጠኛ ጸዕጥህ
* ጸ ጸጸጸ *
ጸ ጸጸጸጸ ጸጸጸጸጸጸ

Gledam te
Dok upisuješ
Gledam kroza stoljeća
Dok riječi urezuješ u kam utkivaš
Kovaču ponizni plemeniti dijače
Vrsnoća tvoja me raduje
I nema jala u meni
Prijatelju
Gospodine
Ponad pogleda tisuća hvalim te
Blagosiljem
Za svekolike trenutke životonosne
Što prenese ih preko bezdana
Dočim u živac ih usiječe

ጸጸ ጸጸጸ ጸጸጸጸ
ጸጸጸጸጸጸጸጸጸ
ጸጸ ጸጸጸጸጸጸጸጸጸ

(Dulo)

RADIJE NEKA

Radije neka
Dom nam neprohodnim ljutakom zarasta
Nego
Vratnice
Pragove
Da nam naše
Neprijatelj
Obnavlja
Da nam grobišta zemljom se sravne u šikaru
utonu
Negoli da
Dušmani
Pozlatom lažnom
Svoje znamenje
U naše kamenove urezuju

(Dulo)

IZGOVARAM RIJEČ

Izgovaram riječ
I već strah me je
Riječi vlastite
Kakvo to vrijeme nas okružuje
Kakvo nas to vrijeme okužuje
Oglasi se
Upiši
Ureži
Ukleši
U broncu okuj je
Neka svjedoči
Rječito
Ponajprije tvome strahu u spomen

(Dulo)

S JUGA GLASNIK

2024

1. Mrzli vjetrovi

2021

O KRUHU O VODI POHODIM OVAJ VRT

O kruhu, o vodi, pohodim ovaj vrt, danomice derući haljine o grab, o kapinu na putu. Tažim boli rosom i mirisima cmilja, vrijeska i kadulje. Prohodim ovim vrtom, za njih, za one što mi u žilama odzvanjaju, što su ga stvarali, mukom krčili, za mene. Molim se i radujem, putima njegovim i stazama što me među smrijeke i brnistre odvođe, do drijena, pred rašeljke. Ponovno preplavljen ljubavlju. Berem ljutunce šipke usputne, samonikle, prskave, kao što i oni su činili, na istim ovim mjestima. Ponosni dalje zajedno hodimo. I onda kada ga protiv svoje volje zapuštena ostavimo, mi ga marno redimo, jer, dok ga je, ne prestajemo govoriti: I onakav, s razvaljenim klancima, s presušjelim izvorima, sa suhim lokvama, on nikada ne umire!

Sve moje je u ovom vrtu Gospodnjem. I zbog toga ovako dostojanstveno u nj ulazim, i kročim mu stazama. Uzgor dok drže me stoljeća. Ponovno, evo, perivoje mu oživljujem, s maslinicima što silaze do mora i penju se do Grada s kulama i crkvom Gospe Velike, koju bosonogi pohode u vrućim kolovozima. Koljena krvavih, zbog grijeha ljudskih običnih, oltar joj čudorvorni oblizi starčad i nejačad, smjerno, zavjetno.

A onda,
jedan za drugim, svjetionici ovih dubrava,
u svjetlost ponad mora prelaze,
plamu zvjezdanom prinoseć.

Z ONE BANE

Z one bane mora

pričinja li mi se, il me opet glas neki znani
dotiče, na čistoj goljoj stijeni
nevremenom sjećenoj
Upisujem, pomno, mudrosti koje mi udjeljuješ
u blagim vlatima svjetlosti
što kroza uzan prozor nježna dopire
u moj malen skriptorij, na visu
i grije me, kada me obvijaju mrzli vjetrovi
dok pretapa se, dok igra se, dok
gori mirisna grančica
koju mi jutros donijela, golubica li je,
grlica li je neka
Z one bane života

W.C. 11

SKRINJA

Škrinja. U svakome od nas budi onu radoznalost, pa čuvala blaga prigrabljena u dalekim indijama ili pisma ljuvena srdca zatavljenih, znane nam ili posve neznane čeljadi, ili pak samo oskudno ruho pučko, bajame, orase, i poneku dunju, smokve suhe nizcom nizane i listićima mirisna lovora dijeljene, sumporane i morbane, sve po prastaru znanu običaju. Što skriva ih. Skrinja.

Škrinja. Više je od tezora, kase, banke, bilo koje baze podataka u nepreglednu kompjuterskomu nizu, vezu, spletu. I kada tek vonja naftalinom ili nježnom lavandom hvarskom, što dočim nosnicu ti takne, razlistava se stoljetnim pričama, prelijeva se bezbrojnim bojama, njiše se nijansama jazika hrvatskoga, ca iz uvale u uvalu s visa na vis iz sela u selo sred stara grada i usred grada nova, tvrđalom, poljanicom, pa niz polje, odzvanja. Po rogaču. Po naranči. Po mogranju, šipku, naru... Puca, rasprskava se. Samo otvori li je brižna ruka, bake, majke, žene. Oglaši se. Skrinja.

ن. ز. م

KOLIKO PUTA

Koliko puta uza te stube ja uzlazim, na to grobište dohodim. Da mi je te kamenove osoviti, na uzgor vratiti. Sljemena im nebu okrenuti. Da su, kao što su, nekoć stala. Ne bi li se kakav urez, kakva rič usječena, ukazala, sjajeći blijeda s onih strana.

Tko su mi, i kuda, i kamo odlaze, ti moji pređi?

Ja razumjeti ne mogu, nakon tolikih pohoda
toj tajni, tom greblju.
Ćutim, jednoga dana, pozvat će me
da im se priklonim i da
s druge strane
uklesano čitamo.

MOŽDA ĆE BITI NAJBOLJE

Možda će biti najbolje spustiti zastavu, otpustiti posadu, zalupiti teškim dubovim vratima, zakrakunati dveri. Ali, kako prekinuti s mišlju što me veže uz ove predjele. Izbrisati stečke i masline i more, što vazda gore, pod grede, pod nebo, što gledaju. Probiti nekim do danas nepostojećim i nepoznatim putima. I koračati, koračati, koračati...

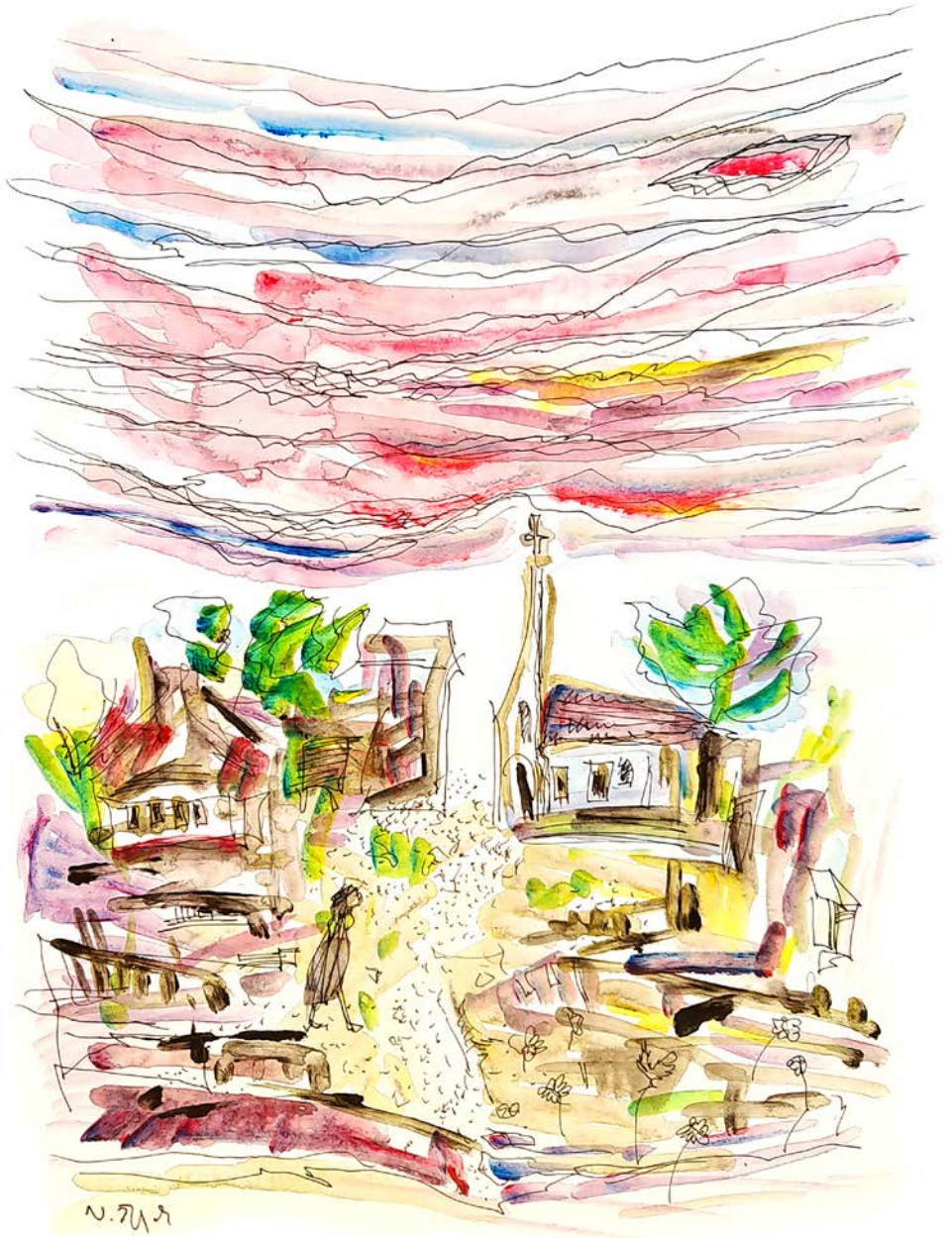
Iz ove daljine, ni ne znaš kamo ćeš se sve približiti, tek vidiš oblake prašine na putu što krčiš ga uporno. Usputna zvjerad u čudu zastaje, buljeći zatečeno u tebe. Samo pčele zanosno, obvijene mednim mirisom, zagledaju se u dubine cvjetova.

Glas k jugu.

S juga glasnik.

Dočim napustiš grad ovaj i ove predjele, progovaraju oni sami od sebe, pradavnim, zaboravljenim, tvojim jezikom. Slikom uzvišenim postajuć. Tako da ih samo On usuđuje se pohoditi. I odonda, tu stoluje. S tobom.

2. Tihi grad na gori

RAVNO

Ravno
Razoreno
Napušteno selo
S crkvom
Kamenom bijelom
Usred sebe
U kojoj svejednako hramuje Bog
Uređujući svijet
Kao
Da ga je

NE BOLE VIŠE NI NAJBOLNIJE RANE

Ne, ne bole više ni najbolnije rane, ne pritišću više ni najteže razvaline, mi ponad njih lebdimo, s njih uzlazimo. I osluškujemo, žubor najtajnijih vrutaka, stoljetnih ponornica, govora. Dok nas sve žešće udaraju svojim tenkovima, zrakoplovima, granatama, cokulama, mržnjom. Pred nosom Europe. Hoteći nas izbrisati s lica zemlje. Kaneći nam soriti domove, uništiti svaki spomen, preorati grobove. Pred licem svijeta. Mi ponovno
izrastamo u Hrvatsku.

HRVATSKA

Hrvatska.

Hrvatska je.

Hrvatska je činjenica.

Hrvatska je činjenica o kojoj.

Hrvatska je činjenica o kojoj se ne može.

Hrvatska je činjenica o kojoj se ne može dvojiti.

Hrvatska je činjenica o kojoj se ne može nagađati.

Hrvatska je činjenica o kojoj se ne može pregovarati.

Hrvatska jest.

Hrvatska.

OTIĆI ĆU

Otići ću u stari, u prastari neki europski kraj, star poput ovoga moga jezika hrvatskoga. Što sluša svejednako i danas, kao jučer, kao i nekoć, u početku ovoga svijeta. I pamti hod apostolovih sandala, putima svojim, kojima i danas svjedočimo, riječju ovom.

Riječi. Što toče se bistrim izvorima, potocima brzim, rijekama, morem vlastitim. Plaveći tako tisućljeća. Nikada ne bježeći. Ni pred kime.

Danas, eto, poći ću, još dublje, Europi pod srce. Osluškujući kako se sramoti. Kako joj oni što mogu bez nje, razdiru halje, pokladeći njezinim naprahanim vlasuljama, temeljeći svoja nova sudišta na razvalinama njezina *Ius Romanum*.

I tako, ispisivat ću joj svršetak, hrvatskim ovim, kao i ona, drevnim riječima. Kušajući, uzalud, zadnjim snagama, spasiti joj čast.

Haaško Novo Mjesto, 3. ožujka 2000.

3. Doba s maglama

W.R.M

K SEBI NOĆAS ME POZIVA

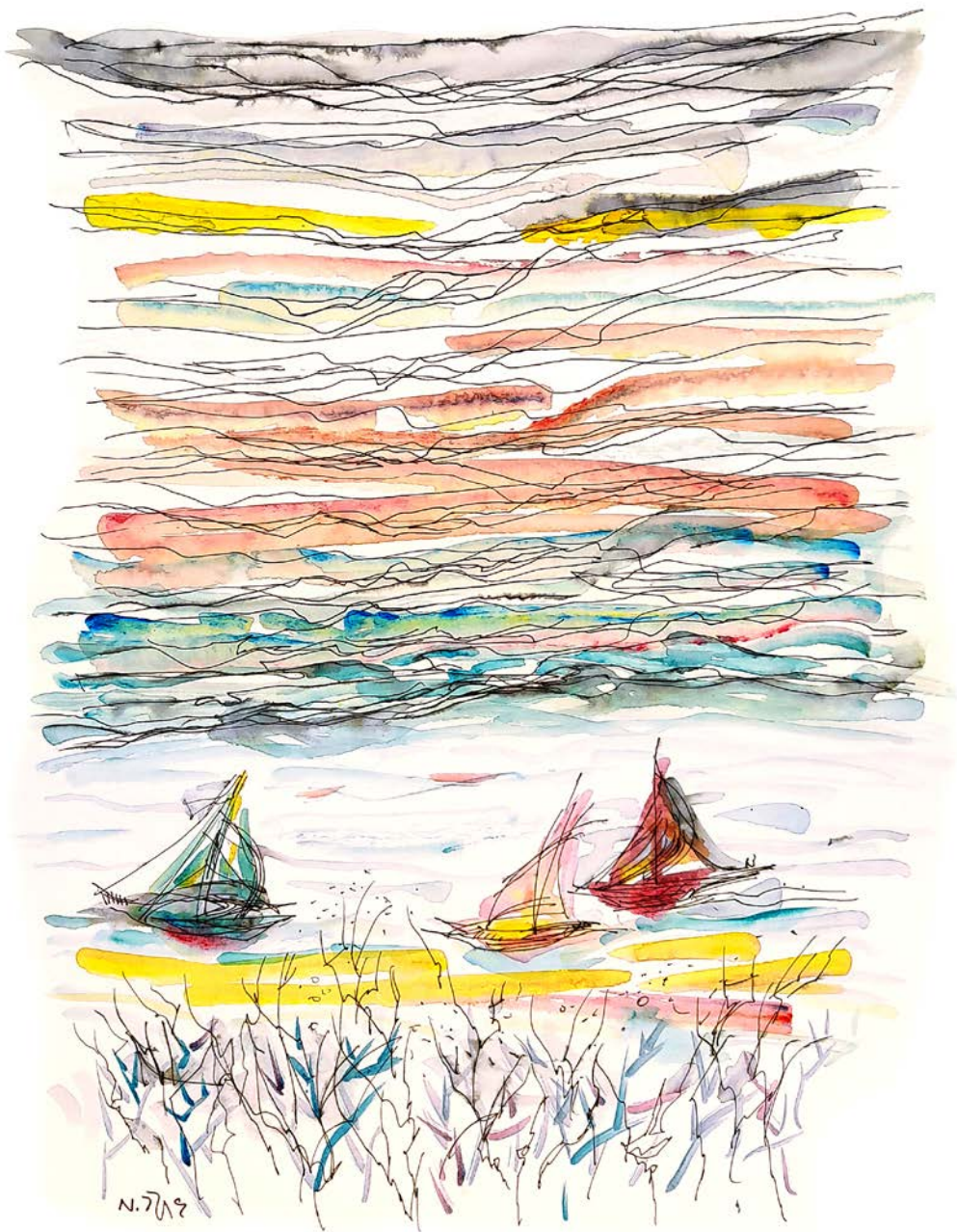
K sebi noćas me poziva
I naša je kuća najednom prepuna svjetlosti
U kojoj bih se predano mogao moliti
Pred licem njezinim

2024

NA BIJELU STOLNJAKU

Na bijelu stolnjaku
Naše ruke
Blaguju

POSLIJE KAD VEĆ SJENE

Poslije, kada već sjene stječu moć
Pred noć, u razdjelje dana, u suton
Volimo, izići poda trijem

Sjedimo, onako, opušteni
Pred raskošnim vrtom
I, bogatimo se
S juga, brdima Neretve, visovima
Pelješca, Korčule, Lastova

Plovimo, morem, zrakom
U okol, u uzduh
U nas
Smiraj krili

HOĆEMO LI SE IKADA VIŠE

Hoćemo li se, ikada više, usuditi
zaći onim putima, stazama onim
sami, daleki, jedno bez drugoga.

Mahovinom koju smo suhu prepoznavali
zajedno dišući u njezinu mekoću
što se stapala
s preplanulom tvojom kožom
s mirisima masline
uljima mljetskih bilja u zvizdanu
što toče svoje nektare
u tvoje krilo ispruženo na ispranu kamenu
hladeći ti stopala u modrilu mora
okrenuta tami
crkvičina prozorčića
koji nas gleda

WEN

RIJEČ O PTICAMA

HRVATSKI ISTOK

Astal prepun jestvina
I carskih vina
U Bapskoj
Ovaj kruh u noći
Za nas
Marijo sveta
Sačuvaj
Srijem
Ilok
Šaregrad
I u toj kući gazdinskoj
Na putu za istok hrvatski
Ostani
Dovijeka

JUDI

Puntari, kadene!
Pa judi?
Di će Judi,
sudit judi?
Ma on će sam
sebi
prisudit.
Ta, zar ni tako
zapisano,
Judi,
judi?

Wm

**KAVA S KULMEROM
NA AKADEMIJI LIKOVNIH UMJETNOSTI
U ZAGREBU ZA ZRAČNE UZBUNE 1992.**

Putuješ za zvijezdom koja se nazire
kroz oblake prašine
što taloži se lagano
i ti je slikaš.

Dok pada, s bogovima starim
prastarim i mudrim
i dopire do nas
u mrak
u muk.

Evo nas, u dnu smo šalice
koju ispijamo
u tvome atelijeru
mi neznalice u gonetanju.

Uzdamo se
u tvoju sliku, moj zapis
stih.
Dok dim lule, zatvara krug.

O umu, o zmiji, o jegulji
vitorepoj i lijepoj
poput torza one
opuzenske rimske gospe.

Gospođe
koju smo zajedno
zagledali.

MOJ GROFE

Ferdinandu Kulmeru

Ulaziš u prazan Klek, onaj napušten od posade
i prepušten raznošenju relikvija iz crkvice sv. Nikole.
I tvoja kapelica je prazna u Šestinama, gdje palim svijeću
u dan Svih svetih. Dragi moj grofe, dok pjeva miserere
ova crkva podsljemenska, spominje li se tko još...?
Moli li se itko još, za duše onih čije trude uživamo?
Prolaziš između maslina, niza suhozide, k moru
ostavljajući mlada viteza s gospom nad otvorenim zdencom.
Zdenac u tvom dvoru odavna je razoren. Znadeš ti to i
posljednji zavlaciš se među kistove i plačeš. Slikaš po platnima
raskošne neke nemani što će jednoga dana užgati i zgoriti
sve. Oko tebe. Onako, kako i treba.

STARA PEĆ U PODGRADINI

Tamo u peći
da netko vatru potpali
i tijesto da uskvasa u načvama
dolje u Podgradini.

Naša bi se stara peć
opet užarila i
s lopara tijesto
međ žeravom
kruh
naš svagdašnji
korio bi se
i rastao
crnom kužinom.

Križići
u korama.

Prekrižene
ruke.

Lucije
Mare Danice
Jelke Dragice
Kate
Drage Ive
Marte
Mande Mile
Frane
Bosiljke

Bare
Ure
Nede
Ivke
Stane
Zore
Verke
Vinke
Zorke
Marije
Jele
Joze
Nade
Jurke
Nediljke
Alemke
Dobri
Ivanke

S vezenim ubrusima u rukama
iščekuju
svete kruščiće
panete i hljebčiće
stopro ispečena kru'a

*U ime Oca
I Sina
I Du'a
Svetoga
Amen.*

ନ.ରା.୨

DID MOJ

Did moj Stipan sa mnom izlazi na rijeku.
Za ručicu me malena vodi, i ogleda se u
modrim pristupcima. Lađe crne plove u rosi.
Je li Stipan did moj ponosan, dok trupe
sveno svjetlucaju na vodi?
Jutro je i mi zalazimo među lađce, mriže
i vršve. Međ ribare, težake s veslima
i salmom u ruci.
I did moj najednom odlučno kreće
prema baštini
ostavljajući me sama
pred vodama
što nadiru.

NAD DAKSOM

Ča ćeš s tim rukami o zemje
dok nam govoru tiho
u molitvi
u noći
ostavljajući
svjetlokrug
nad
Daksom
nad
nami

Skladnost muškog i ženskog principa objedinjena u poeziji Stjepana Šešelja i slikarstvu Nade Žiljak

S hermetičnom i minimalističkom poezijom Stjepana Šešelja susrela sam se po prvi puta prije punih trideset godina, najprije sa zbirkom „Dulo“, koja je za mene tada predstavljala otkriće, prije svega u opisima krajolika i posvećenosti njegovim ponorima, pukotinama, tajnama... Pitala sam se zašto su tonovi toga pejzaža, zagasiti i tamni, opterećeni teretom pređa, mračnim naslijeđem, mukom, teškim radom i neizgovorenim gorkim riječima, potisnutim strahom. Nijemim krikom.

Pjesnikova osobnost uvijek je zamicala pred krajolikom, baštinom, ostajala skrivenom. Tek se osjeća velika odgovornost prema riječi, izgovorenoj, napisanoj jer „Mač je / Glave će te stajati“; ili „Preustiš li/ Riječ/Ni korbačem/Ni mačem/Saplesti je/Sasjeći je/nećeš/Nikada“.

U objedinjenim trima zbirkama poezije Stjepana Šešelja: „Škrapa/ Očina/ Dulo“ zaokružen je odnos prema pejzažu, njegovim motivima i specifičnostima, njegovoj zapravo divljoj i nepovjerljivoj nepristupačnosti i oskudnosti:

„Škrapa

U kamenu što bode

Tri spužića

Mušice

I put sunca nestajanje vode

Sparina je

I netko

Kao

Iza golih brda zove“

Sa stanovitim vremenskim odmakom, čitam pjesmu iz zbirke „Očina“ i djeluje poput najodanije i najsvečanije himni svojoj Zemlji: „Jutrom znam tvoju istinu/Zemljo/ Topla od voda/Život u slikama sna/U tajni jegulje (bijeg)/Jedan otok raskošan / Od bijela sliza u cvatu/ Igri mušice/Vretencu sa slamkom u zatku/Pozlilo (od uboda ljudi)/Anofeles u komarcu/Mal-aria/Mal-aria/Molitvom nad vodama/Ti progovaraš (kao vazda svečana u krilu sa žezlom ljutaka)/Budi sretan ostao si cio/I već/Budan sam/O Narenta maledetta da Dio/

U zbirci „S juga glasnik“ , usprkos naslovima unutar: „Mrzli vjetrovi“, „Tihi grad na Gori“ i „Doba s maglama“, osjeća se kako prodiru snopovi mediteranske svjetlosti, no ovoga puta i pejzaži i doba s maglama... miješanje krajeva, juga i sjevera, toplog i hladnog... Pojavljuje se i sjena žene, razbijena je samoća, usamljenost glasa u golim kamenim brdima... u pjesmi „U našem vrtu“: „U našem vrtu jeseni se i/barkama na jugu sve je hladnije/ dok udara i pjesni se/ vjetar s kišom, ogrtači otežali. / Tebi blisko doba, s maglama i klupom nad Kupom/ u snu, kao u onoj pjesmi u kojoj/ uspinješ se stubama/ koje ne postoje/ kojih uistinu nema/.“

Upravo u taj ciklus i u tu poetičnost koja uključuje i dopušta pojavnost nadopunjujućem ženskom principu, onoj traženoj polovici koja je potrebna da bi se ostvarila potpunost, jednost, jedno, ulazi svojim neopisivo senzibilnim i tankočutnim crtežima i akvarelima slikarska izražajnost Nade Žiljak. Slikarica koja posebnom profinjenošću i finim romantičnim tkanjem, beskrajnom romantičnošću i ženstvenošću stvara svoje slike, lučeci čak tananu romantiku i ljubavnu igru u nago-vještajima, od dubina podsvjesti u kojima se skriva puno toga neizrečenog i skrivenog, no u tim kovitlacima i labirintima, dopuštenog, jer nitko, baš nitko nema ključ tih podzemnih odaja i tajni...

Slikarici Nadi Žiljak bliske su upravo te pjesme, nadahnula ju je prisut-

nost ženskog principa koji ovdje oplemenjuje muški princip, skriven i zatvoren, zaključan negdje u močvari, u dulu, u vjetru, u krik u ptice... te mu je svojim crtežima udahнула prekrasne pastelne boje i obećavajuću posvećenost i predanost, kao u pjesmi „Hoćemo li se ikada više usuditi“ koju je dočarala crtežom/akvarelom koji prikazuje crkvicu i čemprese, jedan od tipičnih mediteranskih motiva i nježno razodjevenu žensku figuru u vrelini ljetnoga dana... pjesnik nije sam, svjestan je neponovljivosti trenutaka zajedništva, spajanja muškog i ženskog principa: „Mahovinom koju smo suhu prepoznavali/zajedno dišući u njezinu mekoću/što se stapala/s preplanulom tvojom kožom/s mirisima masline/uljima mljetskih bilja u zvizdanu/što toče svoje nektare/u tvoje krilo ispruženo na ispranu kamenu/hladeći ti stopala u modrilu mora/okrenuta tami/crkvičina prozorčića/koji nas gleda/“.

I „Skrinja“ se pojavljuje na slici Nade Žiljak, filigranskom mekoćom, nježnim ružičastim i blago sivkastim tonovima i blago označenom ornamentikom, a na nju se brižnim dodirrom ruke naginje mlada žena i čuva u njoj svoje blago... a pjesnik joj čuti i mirise: „Po rogaču. Po naranči. Po mogranju, šipku, naru... Puca, rasprskava se. Samo otvorih li je brižna ruka, bake, majke, žene. Oglasi se. Skrinja“.

U emotivnom svijetu pjesnikovu topli su i pouzdani likovi: bake u pjesmi „Noćas k sebi me poziva“ / I naša je kuća najednom prepuna svjetlosti/ U kojoj bih se predano mogao moliti/ Pred licem njezinim/ i slikarica Nada Žiljak je nepogrješivo osjetila da je baka simbolom i žene i majke, utočište svjetlosti i vjere... a did onaj koji dječaka sigurno i pouzdano drži za ruku dok kraj njih prolaze crne lađe...

Nadahnule su Nadu Žiljak i pjesme „Ravno“ i „Poslije kad već sjene“, koje dočaravaju lijepe, slojevite i razigrane pejzaže; pjesme posvećenosti pretcima i zemlji, u pjesmama: „O kruhu o vodi pohodim ovaj vrt“ i „Koliko puta“, kao i pomalo neobična u navedenim ciklusima, pje-

sma: „Moj grofe“ posvećena grofu i akademskom slikaru Ferdinandu Kulmeru, koji je posjetio neretvanske krajeve i razgovarao s pjesnikom Stjepanom Šešeljem, uživajući u živopisnom i plodnom tom kraju, a Nada Žiljak prikazala ga je u hodu pokraj rascvjetane masline, dok zaneseno i lucidno hoda i puši lulu...

Pjesnika slikarica vidi u skriptoriju, zamišljenog i pomno posvećenog svome peru i stvaranju poetskih svjetova, zaklonjenog od mrzlih vjetrova, dok ga grije mirisna grančica... „koju mi jutros donijela,/ golubica li je,/ grlica li je neka/ Z one bane života“.

Iznimna je sreća da je golubica ili grlica neka pjesme iz skriptorija pjesnika Stjepana Šešelja u kljunu odnijela i odletjela u atelijer slikarice Nade Žiljak, koja je posebnom darovitošću i rafiniranom ženskom mudrošću na svojim platnima potisnula ili možda i izbrisala sve tamne i teške tonove i propustila svjetlost, žensku ljepotu i nagovještaje odane i predane ljubavi. Koji su se tako isprepleli, nadopunili i prelili u jedno. Ljubitelji poezije i slikarstva uživat će u ovoj umjetničkoj pjesničko-slikarskoj nadahnutoj i rafiniranoj kombinaciji, koja otkriva sklad unatoč različitostima.

Dubravka Vidak

BILJEŠKA O AUTORIMA

STJEPAN ŠEŠELJ, pjesnik, dramski pisac, prozaik, rođen u Podgradini-Opuzenu, 16. lipnja 1947. Pravo je diplomirao 1971. na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Radio je kao tajnik Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu od 1984. do 1995., a od 1995. ravnatelj je i urednik te od 2010. glavni urednik tjednika za kulturu *Hrvatsko slovo*. Od 1997. ravnatelj Hrvatske kulturne zaklade. Urednik je u Galeriji „Stećak“ Klek (Knjižnica *Liber*), Sekciji Društva hrvatskih književnika za proučavanje književnosti u hrvatskom iseljeništvu (*Prinosi za povijest književnosti u Hrvata*, časopis *Korabljica*); HKZ-Hrvatskom slovu (Knjižnice *Hrvatsko slovo*, *Djela hrvatskih književnika*, *Oratio pro Croatia*, *Knjžnica HS za mladež*). Urednik je likovnih i književnih izdanja u Neretvanskoj riznici umjetnina i inih vrijednosti i u Društvu Neretvana i prijatelja Neretve u Zagrebu *Hrvatskoga neretvanskog zbornika*, 2009.-2013.

Poezijom se javio u časopisima *Studentski list*, *Telegram*, *Republika* i *Tlo*. Do sada je objavio pjesničke zbirke i knjige te pjesničko-grafičke mape: *Škrapa*, Zagreb, 1970. / *Očina*, Zagreb, 1977. / *Neretva od Boga – prokleta*, pjesničko-grafička mapa i knjiga, Zagreb–Klek, 1987. i 2007. / *Amerika Croatan America*, pjesničko-grafička mapa i knjiga s Antonom Cétinom, Zagreb–Toronto, 1988. / *Dulo*, Zagreb, 1991. / *Škrapa - Očina - Dulo*, Zagreb, 1997. / *S juga glasnik*, Zagreb. 2006. / *Der Bote aus dem Süden/ S juga glasnik*, prijevod na njemački Jozo Mršić, Edition Literaturen der Welt bei Revonnah, niz Svjetska književnost, Revonnah, Hannover, 2007. / *El mensajero del sur y otros poemas*, prijevod na španjolski Željka Lovrenčić, Katelani 2000, S.L., Barcelona, 2006.

O Šešeljevu pjesništvu pisali su: Ante Stamać, Slavko Mihalić, Milivoj Slaviček, Mate Ganza, Đurđica Ivanišević Lieb, Božidar Petrač, Davor Šalat, Dubravko Jelčić, Lucijan Kordić, Jakša Fiamengo, Željka Lovrenčić, Đuro Vidmarović, Božica Zoko, Ljerka Car Matutinović, Josip Kekez, Željko Kliment, Domagoj Vidović, Dubravka Vidak.

NADA ŽILJAK, rođena u Zagrebu 1944. u slikarskoj obitelji Kinert. Završila je Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu 1967. Godine 1969. završila je Specijalku iz ilustracija.

Radi u raznim tehnikama: ulje na platnu, akrilik, akvareli, pasteli, suha igla, bakropis, linorez. Radovi su prikazani na osamdesetak samostalnih izložbi u zemlji i inozemstvu: Budimpešti, Kairu, Grazu, Kijevu, Pečuhu, Pieštaniju, Bratislavi, Londonu, Kuala Lumpuru, Taipeiju, Asbachu, Bihaću, Sarajevu, Parisu, Pittsburghu.

Organizirala je seriju monografija ilustracija naših pjesnika pod nazivom "Riječ i slika".

Nada Žiljak je uvela u slikarstvo dualnu sliku pod nazivom *InfraredART*, Dvije nezavisne slike za vizualni i infracrveni spektar.

Kritike, ogledi i studije o slikarstvu Nade Žiljak sakupljeni su na web stranici: www.gallery-hr.com/NADAZILJAK.htm

Njene slike objavljene su u sedam monografija iz pera Đure Vandure, Branke Hlevnjak i Dore Kinert Bučan.

Ilustracije:

Atlas životinja; Charles Baudelaire: *Le spleen de Paris*, 1869., Guy de Maupassant: *Novele*, 1969., Thomas Mann: *Izabranik*, Fioretti di san Francesco, 1972., Ljerka Car Matutinović: *Duplići Ma i Lu*, 1988., Anto Gardaš: *Pigulica*, 1988., Joža Horvat: *Wakatajpu*, 1989., Kineska lirika: *Li Tai Po*; Kazimir Klarić: *Prebiranje graha*; Pavao Despot: *Soneti*, 1994., Željko Bajza: *Priče ispod Medvednice i Ivančice*, 1996., Karol Wojtyła: *Poezija*; Dubravko Ivančan: *Haiku: riječ i slika*, 1996., Ružica Mokos: *Tam čist pod strehom*, 1997., Višnja McMaster: *Vezani za toranj*, 1997., Vinko Česi: *Letina bogata – zima rogata*; Branislav Glumac: *Ljubavna režanja*, 1998., Duško Matas: *Vrh planine – Haiku*, 1998., Vladimir Devide: *Haibun*, 1997., Vladimir Devide: *Haiku*; Karol Wojtyła: *Poezija, drame, eseji – Pjesma o sjaju vode*; Zvonko Kvaternik: *Doživljaji urbanog frajera*, 2020., Žuga: *Ptičeki mali popevaju*; Dubravko Jelačić Bužimski: *Pljuvanje Isusa Ljeta Gospodnjega* 1999., Biblijski motivi, 1997.

VILKO ŽILJAK je razvio kompjutersku grafiku, izlagao u galerijama suvremene umjetnosti od 1973. u Zagrebu, Rijeci, Šibeniku, Kijevu, Bratislavi, Pieštaniju, Križevcima, Novalji ... U organizaciji Galerije suvremene umjetnosti u Zagrebu, izlagao je na njihovim skupnim izložbama u inozemstvu: u Bordeauxu, Los Angelesu, Edinburghu, Dublinu, Beču, Belfastu, Glasgowu, Rimu, Beogradu, Bruxellesu, Sarajevu, Novom Sadu, Prištini, Ljubljani, Cetinju, Warszawi, Budimpešti, Mariboru, Bremenu, Grazu, Karlsruheu...

Početkom osamdesetih godina napisao je scenarij za dvadesetak filmova o informatici, za HRT / školski program, za koje je komponirao muziku i animaciju računalom.

O njegovu likovnom radu iz sedamdesetih godina XX. stoljeća objavljena je monografija (1996.) iz pera Dore Kinert Bučan. Njegove digitalne grafike su objavljene kao ilustracije u knjigama naših pjesnika i znanstvenika.

Vilko Žiljak idejni je začetnik i pokretač niza *Riječ i slika*, u kojemu izlazi i ova knjiga.

Nakon gimnazije završio je studij eksperimentalne fizike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu. Doktorirao je 1981. godine na Elektrotehničkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U znanstvenog savjetnika i redovitog profesora na Grafičkom fakultetu izabran je 1999., a 2004. g. u redovitog profesora u trajnom zvanju. U profesora emeritusa izabran je na Sveučilištu u Zagrebu 2015. Redoviti je član Akademije tehničkih znanosti gdje je bio dopredsjednik od 2009. do 2013.

Objavio je preko 700 radova u znanstvenim područjima tehničkih, medicinskih, društveno-humanističkih i prirodnih znanosti. Dobitnikom je državne nagrade za znanost 2010., za *otkriće*. Dobitnikom je nagrade za životno djelo *Zlatna kuna*, 2008.

DUBRAVKA VIDAK je urednica, nakladnica, prevoditeljica i novinarka. Radila je u Sekciji Društva hrvatskih književnika za proučavanje književnosti u hrvatskom iseljeništvu, te u časopisu za kulturu *Hrvatsko slovo*, do njegova gašenja.

Suatorica je knjige: *Na izvoru Duhovne Hrvatske*, sa Stjepanom Šešeljom. S Vladimirom P. Gossom prevela je priče američkih Hrvata u časopisu *Korabljica*, u nakladi Sekcije Društva hrvatskih književnika za proučavanje književnosti u hrvatskom iseljeništvu. Objavila je niz razgovora s osobama iz svijeta kulture, ali i s hrvatskim vojnim zapovjednicima i braniteljima, te je uređivala rubriku o Domovinskom ratu u *Hrvatskom slovu*. Isto tako, prevela je niz tekstova o povijesnim temama Bleiburga, te VRO: "Oluja" Nikole Kneza i Dorothy McClellan.

Radi na prijevodu knjige Hamisha McDonalda o slučaju *Hrvatske šestorice / Croatian Six*, objavljivanje koje je prestalo s izlaženjem *Hrvatskog slova*.

Priprema niz prijevoda kratkih priča uspješnih američko-hrvatskih pisaca.

ŠKRAPA OČINA DULO

<i>Nada Žiljak: Žena u crnu</i>	str. 4.
Žena u crnu	str. 5.
A lojanica	str. 6.
Škrapa	str. 7.
Ocu u spomen.....	str. 8.
Utječuć se	str. 9.
Riječ	str. 10.
Laž	str. 11.
To strašno je i čuti	str. 12.
Tu	str. 13.
AZ	str. 14.
Radije neka	str. 15.
Izgovaram riječ	str. 16.

S JUGA GLASNIK

1. Mrzli vjetrovi

<i>Nada Žiljak: Mrzli vjetrovi</i>	str. 18.
<i>Nada Žiljak: O kruhu o vodi pohodim ovaj vrt</i>	str. 20.
O kruhu o vodi pohodim ovaj vrt	str. 21.
<i>Nada Žiljak: Z one bane</i>	str. 22.
Z one bane	str. 23.
<i>Nada Žiljak: Skrinja</i>	str. 24.
Skrinja	str. 25.
<i>Nada Žiljak: Koliko puta</i>	str. 26.
Koliko puta	str. 27.
Možda će biti najbolje	str. 28.

2. Tihi grad na gori

<i>Nada Žiljak: Ravno</i>	str. 30.
Ravno	str. 31.
Ne bole više ni najbolnije rane.....	str. 32.
Hrvatska	str. 33.
Otići ću	str. 34.

3. Doba s maglama

<i>Nada Žiljak: K sebi noćas me poziva</i>	str. 36.
K sebi noćas me poziva	str. 37.
<i>Nada Žiljak: Na bijelu stolnjaku</i>	str. 38.
Na bijelu stolnjaku.....	str. 39.
<i>Nada Žiljak: Poslije kad već sjene</i>	str. 40.
Poslije kad već sjene	str. 41.
<i>Nada Žiljak: Hoćemo li se ikada više</i>	str. 42.
Hoćemo li se ikada više	str. 43.

RIJEČ O PTICAMA

<i>Nada Žiljak: Riječ o pticama</i>	str. 44.
Hrvatski istok	str. 46.
Judi	str. 47.
<i>Nada Žiljak: Kava s Kulmerom</i>	str. 48.
Kava s Kulmerom na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu za zračne uzbune 1992.	str. 49.
<i>Nada Žiljak: Moj grofe</i>	str. 50.
Moj grofe	str. 51.
Stara peć u Podgradini.....	str. 52., 53.
<i>Nada Žiljak: Did moj</i>	str. 54.
Did moj	str. 55.
<i>Nada Žiljak: Nad Daksom</i>	str. 56.
Nad Daksom	str. 57.

POGOVOR

Dubravka Vidak: Skladnost muškog i ženskog principa objedinjena u poeziji Stjepana Šešelja i slikarstvu Nade Žiljak	str. 58.
---	----------

BILJEŠKA O AUTORIMA

(S. Šešelju, N. Žiljak, V. Žiljku, D. Vidak)	str. 62.
--	----------

KAZALO SADRŽAJA	str. 66.
------------------------------	----------

Stjepan Šešelj
PJESME izabrane

Nakladnik
Fotosoft d.o.o.
Bednjanska 12, Zagreb

Za nakladnika
Vilko Žiljak

Niz
Riječ i slika
Vilko Žiljak

Ilustracije i naslovnica
Nada Žiljak

Pogovor
Dubravka Vidak

Grafičko oblikovanje
Tomislav Bogović

Tiskanje dovršeno u Zagrebu u veljači 2023.

ISBN 978-953-7064-42-6

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001162914.